

IULIA IORDĂCHESCU, filolog

Prin exemplul *sacrificiului personal...*

Numele lui Constantin Stere (1865-1936), personalitate remarcabilă a vieții politice și culturale românești, este indispensabil legat de evoluția gândirii democratice din România, precum și de mișcarea de eliberare națională din Basarabia până la 1918. A avut un destin de excepție.

S-a născut în satul Ciripcău, ținutul Sorocii, în familia unuia dintre marii latifundiari ai Basarabiei. De copil, a frecventat un pension german din Chișinău, unde a primit o educație aleasă, însușind limba germană, pe care o vorbea cu ușurință, dar și rusa,

*„...oriunde l-ai așeza la masă
pe Constantin Stere,
acolo e capul mesei”.*

Iuliu Maniu

franceza, ulterior engleza și italiana. A urmat apoi liceul. Pentru ideile sale revoluționare, antițariste și de eliberare națională, Stere este deportat și întemnițat în Siberia (1886-1892).

Revenit în Basarabia în 1892, trece în România și se stabilește la Iași. Se înscrie la Facultatea de Drept a Universității din Iași. După absolvire este numit profesor titular la Catedra de drept constituțional și administrativ al aceleiași instituții, iar în perioada 1912-1913 se află în funcția de rector.

Timp de peste patru decenii a desfășurat o importantă activitate culturală și social-politică, remarcându-se ca lider al mișcării democratice. Și-a promovat consecvent convingerile, fiind impus de împrejurări la o permanentă confruntare cu opinia publică.

În perioada celor doi ani de neutralitate a țării, ideile și discuțiile între oamenii politici, pentru a **obține dezrobirea provinciilor românești subjugate**, s-au cristalizat în două direcții: unii erau pentru alianța cu Antanta și alții pentru alianța cu Puterile Centrale. Petre Carp, Titu Maiorescu, Alexandru Marghiloman, Constantin Stere ș.a. optau pentru cea de-a doua.

Rămân remarcabile, din acest punct de vedere, discursurile lui Constantin Stere, cu ultimele sale intervenții în Parlamentul României, pe de o parte,

și ale lui Tache Ionescu, pe de altă parte. Discursul lui Constantin Stere a fost rostit în ședințele din zilele de 15-16 decembrie 1915. Ceea ce îl preocupa în mod deosebit era soarta Basarabiei.

A avut defectul optic de a vedea întreaga politică a Țării Românești prin prisma Basarabiei. În aceasta constă și „vina”, și meritul lui.

Evocându-i mai târziu cariera politică, S. Diamandi remarca: „Nu vedea decât o singură primejdie: Rusia țaristă. Nu-l obseda decât o singură țintă: eliberarea Basarabiei, provincia românească cea mai periclitată în existența națională. Cu această provincie credea el că trebuie să înceapă dezrobirea fraților subjugăți. Socotea că drumul către Ardeal trece prin Basarabia”.

În 1917, rămas în Bucureștiul ocupat de germani (din îndemnul și cu autorizația lui I.C. Brătianu și a regelui Ferdinand), editează ziarul *Lumina*, care i-a atras din partea adversarilor politici acuzația de *trădător*. Arestat și întemnițat la Văcărești (1918), a fost eliberat fără să fi avut loc un proces, însă șantajul politic a durat până la sfârșitul vieții.

În pofida greșelilor de calcul, atitudinea lui Constantin Stere în timpul Primului Război Mondial rămâne un exemplu de stabilitate și consecvență în urmărirea scopului propus, o dovadă eternă a patriotismului și a curajului său civic.

Prin întreaga sa activitate a susținut și a orientat mișcarea de eliberare națională din Basarabia spre întregirea neamului, participând direct la ședințele Sfatului Țării și la redactarea istoricei Declarații de Unire a Basarabiei cu România, din 27 martie 1918. Contribuția lui C. Stere la opera de întregire a neamului a fost apreciată diferit: regele Ferdinand l-a decorat cu ordinul Coroana României în gradul de Mare Ofițer, iar calomniatorii săi au obținut suspendarea din învățământul superior.

Retras din viața politică a țării, la Bucov, își scrie romanul cu caracter memorialistic – *În preajma revoluției*, operă rămasă neterminată, din care au apărut, între anii 1931-1936, opt volume. Fiind o lucrare controversată, a cunoscut un succes considerabil în presa timpului, inclusiv în Basarabia.

Constantin Stere a fost și rămâne intelectualul care a biruit lumea cu cuvântul, cu pana și cu exemplul sacrificiului personal.